

Z I D O V

GLASILO ZA PITANJA ŽIDOVSTVA

UPRAVA I UREDNIŠTVO: ZAGREB
ILICA BROJ 31, III. KAT

IZLAZI SVAKOG PETKA
RUKOPISI SE NE VRAĆAJU

PRETPLATA: GOD. 100 D. POLUGOD. 50 D.
ČETVRTGOD. 26 D. POJEDINI BROJ

Mi, sredina i ekstremi

Uporedo s problemom proširenja Jewish Agency počeo se u cionističkom novinstvu tretirati problem, koji tako reći čini glavnu temu svega, što se ovaj čas piše i govori o Erec Jisraelu. Nestašica novaca, golema ekonomska kriza, nezgodna politička situacija, bijahu činjenice, koje su silile, da se u radu za Erec Jisrael ne respektiraju dogme i programatske deklaracije, nego da se — pošto poto — namakne potreban novac. Odatle i težnja za proširenjem Jewish Agency, odatle postanak suvremenih rasprava o toliko spominjanoj »privatnoj inicijativi«. Ali dok se je onda, pred neko dvije godine ta tema kretala u području planova, prijedloga i njihovih kritika, dotle danas stvarnu suštinu te teme čine praktična situacija i činjenice i njihovo zadržanje u osnovni plan i principijelno shvatanje palestinske izgradnje.

Za nas je ovdje bez sumnje veoma teško rezolutno odrediti kakav stav prema nekim činjenicama i događajima, što se dešavaju u lancu jednog principijelnog procesa u Erec Jisraelu, jer se takav stav ne određuje samo teorijom i jednostranom partijskom ideologijom, nego praksom i činjenicama, a u vezi sa shvatanjem, koje netko imade o svrsi i zadaći palestinske izgradnje. Valja i kod današnjeg prosudivanja razvitka palestinskih prilika imati na umu sve rezultate diskusija, koje su se vodile o biću i cilju cionizma i o njegovoj praktičnoj i kulturnoj važnosti za rješavanje žid. pitanja. Nespretno je i nedostavno, da se jedna važna i principijelna stvar prosudjuje u uskom opsegu današnjice. Ne smije se prema tomu nikome zamjeriti, a najmanje organiziranim cionističkim radnicima, što — kako im mnogi predbacuju — možda i »nepraktično« sa jednog skupnog gledišta prosudjuju suvremeni proces, koji se nazivlje etapom četvrte alije. Takozvani khalili »Stamcionizami« (opći, prema unutra neodređeni cionizam) najviše od svih »cionizama« pušta svakom pojedincu, da sa svog ličnog i individualnog gledišta prosudjuje probleme i situacije, koji se u drugih promatraju sa skupnog gledišta. I veliki dio »Stamcionista« naglašava, da su redovi njegovih ljudi vodjeni u prvom redu praksom dakako pod vidom prosperiteta samog cij. programa.

U prošlom je broju »Židova« gosp. Lav Stern kritikovao frakcionarstvo u cionizmu, ističući u glavnome negativne momente ovoga našeg frakcionisanja i pozitivume »srednje linije«. U svom se je članku, kritikujući podjednako diferencijaciju u cionizmu uopće i ekstremnost njenu i pojedinih frakcija osvrnuo i na zeleni šekel, pa sve u svemu izgleda, da je konzekvenca tog članka, da po mišljenju pisca idu pod jednu kapu organizaciona diferencijacija, ekstremi i last not least, za nas odnedavna aktuelna stvar, zeleni šekel. Neki su naši vidjeniji i mlađji cionisti zbog toga, uzevši u obzir i šekelsku akciju, koja eto započinje, shvatili, da je nedopustivo, da se u kritici ekstrema zalazi u ekstremnost i jednostranost kritike, u kojoj se torom i Mizrahijem (frakcijom kat eksohen — sa desna) pobija nepotrebnost marksizma i socijalizma u cionističkim redovima. Kad se dakle kritikuje u glavnom samo frakcionizam ljevice, pa kad se aludira ili čak upozorava na prilike u nas, onda je potrebno, da se iskoristi momenat i da se kaže jasno i određeno sve, što tko ima da veli o tom, kako se u nas smije ili ne smije, mora ili ne mora da propagira frakcionarsko grupiranje, koje — obzirom na probleme sa kojih polaze te diferencije — nije dakako u nas aktuelno, ali je barem za omladinu možda veoma potrebno. Radi se tek o načinu, kojim se to provodi, ali je važan i način, kojim se to kritikuje. Može se frakcionarstvo braniti i napadati. Ali u kritici treba lučiti one grupe, koje su dokraja »frakcionističke« od onih, koje čine frakciju samo zato, jer je to nužno dano time, što cionistički pokret imade parlamentarno organizovani forum, treba ovako što u nas činiti to više, što u nas dolazi u obzir samo ona »frakcija« u cionističkom pokretu, kojoj je gosp. Lav Stern u svojoj kritici učinio krivo.

Joel Rosenberger.

U znaku šekelske kampanje

U posljednjemu broju »Židova« čitav prikaz cionizma srednje linije — načinom, koji je nužno određen tendencijom, zbog koje je pisan. Ta je tendencija jasna: treba obraniti modri, srednjolinijaški cionizam Jugoslavije od opasnosti, koja mu prijete pojavom zelenoga šekela. Zbog te tendencije, da se srednjolinijaški cionizam obrani pod svaku cijenu, nosi čitav članak sve oznake izbornopropagandističke borbe. Upravo zbog ovakvoga karaktera toga članka ne bi bilo ni od koga lojalno, da uzme na nišan svaku riječ, pa da se obori na sve netačnosti, krive tvrdnje i neopravdane napadače članka. Ne bi to bio toliko težak, koliko dugotrajan i neplodan posao, jer bi trebalo polemizirati protiv različitih mišljenja, kojih se nemogućnost vidi na prvi mah

Uglavnom sadržaje članak gosp. Lava

Sterna trostruki napadaj: 1. općenito na frakcije u cionizmu, jer da su one više na štetu, nego na korist, da više dobivaju od cionizma, negoli mu daju (koja je frakcija osim Mizrahija što god dobila?! i da nemaju nikakav pozitivni program, nego im je jedina svrha oponiranje srednjolinijašima, sitim buržujima (tu se dakle iz opozicionalnih, ekstremističkih stranaka izuzimlju »buržujski« Mizrahi!); 2. na pokušaj, da se i u nas uvede »frakcionarstvo«, koje bi samo otešćavalo naš i onako dosta teški rad oko oživljenja židovske sredine; 3. lično na mene, kao »vođu omladine«, koji je bez potrebe stavio omladinu pred komplicirana pitanja, koja ne baziraju na realnim potrebama, a omladina ih ne može da riješi.

Ne ću da branim frakcionarstvo. Naprotiv hoću da pokažem pozitivno, što je Hitahdut-partija, jer je ona u nas jedina frakcija, koja je istupila svojim posebnim, zelenim šekelom; jer je dakle ona jedina izazvala polemiku i nije mi poznato, da je u nas netko polemizirao protiv frakcija prije ovogodišnje šekelske kampanje, koja obećaje zbog toga, što imadu dvije grupe, koje se bore za povjerenje cionista i omladine, da će dovesti do opsežnije debate o različitim pitanjima našega pokreta. A ta je debata bez sumnje potrebna, da se već jedamput u nas probudi interes i poznavanje palestinskih problema, pa da i mi uzmognemo zauzeti neki stav u tim pitanjima. Uspije li mi, da pozitivno pokažem opravdanost cionističkoga naziranja, koje zastupa Hitahdut-partija; uspije li mi, da pokažem potrebu toga zastupanja, onda sam dokazao i potrebu posebne frakcije, koja se danas nužno pokazuje u posebnom šekelu, ali koja je sama tražila, da se ukinu razlike u šekelu, jer je uvjerena, da bi ona kao frakcija u onom času, gdje bi bio samo jedan šekel, dobila još veći broj mandata za kongres. A onda ću zacijelo biti riješen krivnje zbog zavodjenja omladine u pravcu nepotrebnih komplikacija i zbog brkanja pojnova.

Što je i što hoće Hitahdut-partija? Što je nas nagnalo, da u ovoj godini provedemo življu šekelsku akciju, da organiziramo pristaše i zbijemo redove u većoj mjeri, negoli smo sve to dosad činili.

Hitahdut - partija, nastala iz palestinske radničke stranke Hapoel-hacajir (Mladi Radnik) i galutske mlado-cionističke stranke Ceire-Cijon (Mladi Cionisti ili Cionova omladina) znači već sama po sebi jedno okupljanje, a ne cijepanje, jačanje pokreta, a ne slabljenje. Ima ljevičarskih stranaka cionističkih, koje su po svom osnovnom naziranju marksističke te po-

laze u argumentaciji svojega proleterskoga cionizma samo od gospodarskih momenata i hoće da cionizmom riješe abnormalnu socijalnu strukturu židovskoga naroda (vidi n. pr. Berl Lockerovu studiju u novom glasilu njemačkih Poalecionista »Der neue Weg«) i koje traže i u galutu i u Palestini jačanje bojovne klasne svijesti radničke u svrhu klasne borbe (vidi n. pr. Lewkowitzev članak u pomenutom listu br. 2). Njihova je politika prema tome često upravljena protiv cionističkoga fronta, jer oni svagda prave razliku između svojega, proleterskoga i buržujkoga cionizma. Naprotiv socijalizam Hitahdut-partije ne izvire iz marksističkih dogma, nego je uvjetovan u jednu ruku posve znanstveno-teoretskim razmatranjem, koje iz ekonomskih uzroka traži organizirano gospodarstvo umjesto dosadašnje anarhije u narodnoj ekonomiji, a u drugu onim socijalizmom, koji je zaista stariji od Marxa, onim socijalizmom, koji živi u židov. narodu od biblijskog doba, pa sve do danas (teoriju Hitahdut-partije vidi u Rudolf Samuel Programheit der Arbeit).

I zbog toga, što naš socijalizam nije vezan o dogme i nije klasnobojevan, on je mogao i može da privuče k sebi u prvom redu omladinu i omladinske cioniste, koji su u njemu našli područje rada za ostvarenje cionističkoga ideala. I sad da pridjemo cionizmu Hitahdut-partije! Za nju cionizam znači ono, što danas znači za čitav svijet- golemi pokušaj produktivacije židovskoga naroda. Ta danas je nestalo Herzlove ideje o Judenstaatu kao političkom centru židovstva koji bi mogao da zastupa interese, da brani i napada u ime židovskoga naroda. A može se reći, da su konkretni problemi izgrad-

nje potisnuli u pozadinu i Ahad-haamovu misao duševnoga centra, koji će svojim zrakama obasjavati rasijano galutsko židovstvo. Nego su ostale dvije glavne vodilje cionističkoga rada. Prva je misao pomoć siromašnim, progonjenim, malograđanskim Židovima Istočne i Srednje Evrope, koji, osjetivši u ratu i iza rata teškoću galutskoga života, hoće da sklonu glavu u Palestini. Oni više ne dolaze u Palestinu, da tamo umru, ne, oni idu onamo, da ondje žive. Ali kako žive? Pa budu najveća zapreka ostvarenju one ideje, koja je danas prva i jedina u argumentaciji cionizma, jedina u borbi protiv vanjskih i unutarnjih neprijatelja, jedina u sticanju pristaša u židovstvu i izvan njega. Svi mi znamo tu ideju, koja izbija iz svih naših riječi, od Weizmannovih velikih govora do agitacije najmanjega cionističkoga propagatora. To je ideja produktivacije židovskoga naroda. Hoćemo da stvorimo u Palestini produktivnu zajednicu, to je eto cilj cionizma. Ono što se donedavno činilo najvažnijim i konačnim ciljem, da dobijemo u dogledno vrijeme većinu u Palestini — to je danas bez sumnje samo sredstvo, to je samo jedno potrebno osiguranje one zajednice, osiguranje cilja, koje biva aktuelnije, čim se politički horizont naoblači, a nevažno, kad zavlada mir sa strane naših protivnika.

Nema sumnje, potrebno je pozriti tempo kolonizacije, potrebno je što prije dobiti većinu. Ali još manje ima sumnje, da ta većina mora da bude sastavljena iz produktivnih ljudi. I u prvom redu treba nastojati, da se pomognu oni ljudi, koji nam daju garancije za produktivnost nove Palestine. Jer ono, što imponira i svijetu i Židovima, to nije čis-

njenica, da broj Židova u Palestini raste. Kapitalom se može sve. Nego ljudima imponira ono, što nije u vezi s kapitalom, imponira haluc, imponira Emek — imponira produktivacija židovskoga naroda.

I sad nam je jasno, zašto su nosioci i izvršnici te produktivacije odvajkada imali svoje posebne organizacije. Imali su ih ne zbog nagona za cijepanjem, nego zbog toga, jer su samo organizirani mogli da dižu svoj glas u cionizmu, dok bi razštrkani i neujedinjeni (a to znači: kao članovi jedne, jedinstvene Svjetske Cionističke Organizacije, u kojoj ne bi bilo struja, stranaka i frakcija) ostali nečujni i slabi. A sad će nam biti jasno i to, da je omladina i mnogi intelektualci (mogla bi da se spomenu naša najodličnija imena) uvijek u nekoj mjeri pomagala te ljevičarske stranke. Pomagala ih je napose onda, kad im je i bila potrebna pomoć. U takvom bi času i oni, koji su inače protiv dijeljenja u stranke, znali da aktivno stupe u tu stranačku borbu — jer bi im bilo jasno, da se bore za čistoću cionizma.

Da, ljevičari zastupaju čisti cionizam, i ako mnogi tobože logično vele: »Budući da klacijoniste hoće Palestinu i izgradnju pod svaku cijenu, bez uvjeta i uslova, a ti ekstremisti i frakcionaši stavljaju za rad neke svoje uvjete — to su oni uvjetni cionisti, a srednjolinijaši su bezuvjetni, t. j. »čisti cionisti«. Koji to vele, zaboravljaju jedno: da ti uvjeti nijesu nešto izvan cionizma, nego da su to zahtjevi, koji leže u samoj ideji cionizma, i da njihova srednja linija znači, da oni i nemaju jedne linije, da je njima svejedno, što se i kako se u Palestini radi, glavno je, da se uopće radi.

Anatol France.

Zalog

Od svih trgovaca mletačkih nije nijedan tako točno izvršivao svoje ugovore kao Fabio Mutinelli. Svakom bi zgodom pokazao, da je popustljiv i velikodušan, a naročito prema ženama i duhovnjacima. Čestitost njegova čudoredja hvalila se i spominjala u čitavoj republici. U San Zanibolu divili se pozlaćenom oltaru, koji je darovao svetoj Katarini od ljubavi, kojom je volio Katarinu Manini, ženu senatora Alessa Cornaru. Budući da je bio veoma bogat, imao je mnogo prijatelja, kojima je priredjivao gozbe i zaduživao ih svojom kesom. Ali rat s Genovom i nenirni u Napulju nanesu mu grdnu štetu. Desila se usto i nesreća, da mu je nestalo trideset ladja, što su ih ili ugrabili uskoci, ili su nastradale na moru. Papa, kojemu je uzajmio veoma mnogo novaca, ustručavao se, da mu išta od toga vrati. I tako nestade za kratko vrijeme sav imetak bogatoga Fabije. Kad prodade svoju palaču i svoj jedači pribor, uvidi da mu ništa nije preostalo. Ali spretan i srčan, veoma iskusan u trgovačkim poslovima i u punoj snazi godina, namjeravaše da opet podigne svoj posao. Računaše u sebi veoma mnogo i na kraju prosudi, da mu treba pet stotina dukata, da opet zaplovi morem, kušajući nove poslove, za koje misljaše, da će mu uroditi dobrim i sigurnim

uspjehom. Zamoli gospodina Alessa Bonturu, koji bijaše najbogatiji građanin u Republici, da mu uzajmi onih pet stotina dukata. Ali ovaj je dobar gospodin veoma točno znao, da se smionošću doduše stiče bogatstvo, ali ga samo oprez čuva i održaje, pa ne htjede da tako veliku svotu novaca izloži opasnosti mora i slučajevima sreće. Iza toga ode Fabio gospodinu Andru Marosiu, kojega je bio mnogočim zadužio.

»Predragi Fabio«, odgovori Andrea, »drugima bih ja rado uzajmio taj iznos. Ja se nijesam priljepio uz zlato, pa se u toj stvari držim nauke satirika Horacija. A Vaše mi je prijateljstvo veoma drago, Fabio Mutinelli, pa ako Vam uzajnim taj novac, izvrći ću se opasnosti, da Vas izgubim. Jer poslovi srca loše uspijevaju između dužnika i vjerovnika. Ja sam vidio i suviše ovakovih primjera.«

Iza ovih riječi učini, kao da će nježno zagrliti trgovca i zatvori mu vrata ispred nosa.

Drugog dana ode Fabio k lombardiskim i florentinskim bankirima. Ali nijedan ne htjede da mu uzajmi bez jamčevine ma i dvadeset dukata. Čitavog dana trčao od jednog novčara i trgovca do drugoga. Svuda mu odgovoriše:

»Gospodine Fabio, svi Vas mi znamo kao najpoštenijeg trgovca u gradu, veoma nam je žao, da ne možemo udovoljiti vašu

želju. Dobra uprava trgovinom traži ovakav postupak.«

Kad se uvečer vozio kući, objesi se kurtizana Zanetta, što se kupala u kanalu, o njegovu gondolu i ljupko ga pogleda. Kad još bijaše bogat, uzeo je jedne noći u svoju palaču, pa se je veoma prijazno ponio, jer bijaše vedre i dobre čudi.

»Dobrostivi gospodine Fabio«, reče mu ona, »znam vašu nesreću, čitav grad govori o tom, čujte me, nijesam bogata, ali imam malu kutiju dragulja. Hoćete li je da primite od vašeg sluga, dobrostivi Fabio, vjerovat ću, da me Bog i sveta djevica ljube.«

Kazivala je istinu. Zanetta bijaše siromašna, unatoč svojoj mladosti i cvatnoj ljepoti. Fabio joj odgovori:

»Ljubezna Zanetto, u komorici, u kojoj Ti stanuješ, vlada veća velikodušnost nego u svim palačama mletačkim.«

Još je tri dana pohađao Fabio banke i novčare, a da nije nikoga našao, koji bi mu uzajmio novaca. Svagdje mu ružno odgovoriše, pa mu kazivaše:

»Učiniste krivo, što prodaste Vaš jedači i stolni pribor, da platite dugove. Ljudi mogu da uzajme štogod i zaduženom mužu, ali ne onom, koji nema više ni pokušaja ni srebra.«

Petoga dana dopre u očaju svom do Corte delle Calli, do geta, do židovske četvrti dakle.

»Tko zna«, reče, »možda ću u obre-

Ali to nije i ne smije da bude svejedno. Kad znamo, da ta izgradnja stoji mnogo žrtava svih vrsta, onda nam mora biti stalo, da se postigne jedan valjan rezultat, a ne ma kakav.

A danas je opet nastupio momenat, gdje se zaista odlučuje o rezultatima cionizma. Protiv palestinskih radnika (to u ovaj mah ne znači protiv ljevičara i ekstremista i frakcionaša, nego naprosto protiv radnika, kao nosilaca izgradnje, kao tvoraca pozitivnih vrednota, Hamaš-bira, Solel-bonea, Kupat-holim i Bank-hapoalim) diže se jak front. Javlja se glasovi, koji traže, da se interesi klalcionista više ne zapostavljaju, a gosp. Lav Stern u pomenutom članku izriče uvjerenje, da bi to bilo samo na korist stvari.

Koji su to interesi klalcionista, koji su dosad bili zapostavljani, a koji bi bili na korist stvari?! Zar težnja, da se upotrijebi za pomoć trgovcima i trgovčičima skupljeni novac, koji ne dotječe ni za održanje i razvijanje pozicija produktivnih i važnih, za koje je simbol Emek, onaj Emek, koji je jedini bio kadar, da dade volje Weizmannu, da podje kao vječni sabirač novaca na put i da nagna i građanske cioniste na davanje novca. A ne može se u jednu ruku agitirati Emekom, a u drugu činiti sve, da se oslabi njegov položaj. Ako klalcionisti hoće produktivnu Palestinu, onda je njihov prvi cionistički interes, da omogućuje useljivanje onih elemenata, koji su sposobni i voljni, da rade produktivno, a da spriječe ulazak u zemlju onima, koji hoće produktivaciju. Tu nema razlike između interesa ljevičara i pravih klalcionista t. j. onih cionista, koji se brinu za klat, za židovsku zajednicu. Ali ima i ta-

kvih cionista, koji čitav cionizam uzimaju u svoju korist, koji spekuliraju zemljištem i ljudima, koji traže pomoć Cionističke Organizacije, kako bi se etablirali, da onda nastave svoj galutski posao: živjeti od tuđe muke, od idealizma židovske omladine, od znoja i žrtava halučkih.

I mi konstatiramo jačanje toga fronta, antisocijalnoga i u svojim konzekvencijama, necionističkoga. Nas ta konstatacija zabrinjuje, jer smo uvjereni, da je na štetu stvari. Zato hoćemo, da radni elementi i omladina stvore front, koji će stati nasuprot svima pokušajevima, da se uništi ili ma kako oslabi pozicija radne Palestine.

A tih pokušajeva imade! Gotovo je komično nastojanje, da se odbiju tvrdnje, koje kažu, da ima struja, kojih se rad protiv principu nacionalne kolonizacije. Jasnije je, da nema struje, koja bi se usudila, da na barjak ispiše, da je protiv narodne kolonizacije. Ne smije da se usudi, jer je hvala Bogu još u cionista prejak uticaj tih »ljevičarskih« ideja, a da ih ne bi cionizam jednostavno pregazio i smrvio. Ali to još ne znači, da nema struja, kojih je rad podoban, da uništi plodove nacionalne kolonizacije, kojih je čitavo nastojanje upereno za tim, da što više oslabi princip narodne kolonizacije, da se na nj što manje obaziru da rade što je moguće više mimo njega i protiv njega. Tih struja imade, i mi mora da pomognemo borbu palestinskih radnika, koji tu ne brane ljevičarstvo i socijalizam, nego osnove cionizma. Mora da pomognemo radnike onime, čime ih zasad jedino možemo pomoći: svojim glasom, koji se momentano iskazuje u kupnji zelenoga sekela.

Prema tome je omladina i te kako zvana, da diže svoj glas u tom pitanju, da saradjuje u onim institucijama, što garantiraju razvitak onih pozicija, koje su njoj najbliže. I omladina prema tome ne smije da svojom šutnjom podupire one, kojih rad ne samo da može, nego i mora da smeta izgradnju.

I naša omladina je zvana, da to čini. Kad bih ja zaista bio »vodja omladine«, kako me naziva gosp. Lav Stern, ja bih je pozvao, da svojim glasom pomogne radništvo — i ja bih to učinio mirne savjesti, uvjeren o čistoći toga čina. Ali jer nijesam »vodja«, ja mogu samo jedno: da i omladini i građanima predočim sliku današnje Palestine, kako bi ona mogla da stvori odluku. Držim, da je pogrešna dosadašnja metoda našega odgojnoga rada, po kojoj se nije stvaralo cionističko javno mišljenje i nije uvlačilo u rad svakoga pojedinca, nego su se pisali stereotipni uvodni članci, koji su bili jedini i stoga mjerodavni izričaj jugoslavenskoga cionizma.

Probleme, pred koje nas stavlja današnje stanje Palestine i Cionističke Organizacije, nijesam ja izumio, a ni konstruirao »vještački i mozgovno«, nego oni zalista eksistiraju i ne mogu se obaći. A držim, da čitava cionistička javnost imade i dužnost i pravo, da se njima pozabavi. Držim ovo tim više, što me ne smeta u objektivnom rasudjivanju ona bojazan, koja očito brani gosp. Lavu Sternu, da pozdravi pokušaj, da se i našu omladinu zainteresuje za današnja cionistička pitanja; ja se ne bojim rezultata te diskusije. Ne bojim se ni bilanse rada Hitahdut-partije: ona je vani, napose u Njemačkoj, nosilac čitavoga cionizma; ona je dala velik broj dobrih ideja za reorganizaciju

zama dobit ono, što mi kršćani ne će da dadu.

Podje ulicama San Geremia i San Girolamo u uskom i smrdljivom kanalu, kojega se ulaz svake noći zatvara lancima po nalogu senata. I razmišljajući o tom, kojeg lihvara da posjeti, padne mu na um, da je jednom čuo za nekog Izraelitu imenom Eleazara, sina Eleazara Maimonidesa, koji da je veoma bogat i začudo mudar. Nakon što je saznao gdje mu je kuća, naredi da se gondola pred onom kućom zaustavi. Nad vratima bila je slika sedmerokrakog svjećnjaka, koju je obrezani muž dao načiniti, da mu bude znakom nade danu, kad će se iz pepela nanovo podići hram, kako je objavljeno.

Trgovac stupi u dvoranu, rasvijetljenu bakrenom svjetiljkom sa dvanaest gorećih fitilja. Židov je Eleazar sjedio pred svojom tezuljom. Prozori njegove kuće bijahu zazidani, jer je bio nepovjerljiv.

Fabio Mutinelli progovori mu ovako:

»Eleazar, često sam postupao s tobom kao sa psetom ili odmetničkim poganihom. Kad još bijah mlad i kad je u meni bilo mladenačke objijesti desilo se, da sam i blato i kamenje bacao na ljude, što su sa žutim znakom na ramenu hodali duž kanala, pa sam možda pogodio koga od Tvojih ili upravo Tebe. Ne govorim Ti to, da Te uvrijedim, nego zbog poštenja u času, kad dolazim, da Tebe nešto zamolim.«

Židov podigne poput trsa suhu i izgrbljenu ruku prema nebu:

»Fabio Mutinelli, nebeski će nam otac obojici suditi. Za koju me službu hoćeš da moliš.«

»Pozajmi mi pet stotina dukata na jednu godinu.«

»Ne posudjuje se bez jamčevine, to su valjada i Tvoji već kazali. Što je Tvoj zalog?«

»Trebaš da znaš, da mi ništa ne ostade, nijedan dinar, nijedan zlatni pladani, nijedan srebreni vrč. I nijedan mi prijatelj ne osta. Svi se ustručavli, da mi iskazu službu, za koju te istom. Nemam ništa na svijetu do mog trgovačkog poštenja i moje kršćanske vjere. Nudjam Ti kao zalog svetu djevicu Mariju i njenog božanskog sina.«

Iza ovog odgovora sagne Židov glavu poput onoga, koji razmišlja i nekoliko puta pogladi rukom svoju bijelu bradu. A onda reče:

»Fabio Mutinelli, povedi me do svog zaloga. Jer je običaj, da vjerovnik vidi zalog, koji mu nude.«

»To je Tvoje pravo«, reče trgovac, ustaj i hodi.«

Povede Eleazara u crkvu dell' Orto. Ondje mu pokaže madonu, što bijaše na oltaru. Na čelu joj bijaše kruna od dragulja, ramena joj bijahu pokrivena plaštem izvezenim zlatom, a u ruci držaše malog

Krista, koji bijaše jednako urešen kao i njegova majka.

»Ovo je moj zalog«, reče trgovac Židovu.

Eleazar, koji je naizmjenice oštro promatrao madonu i kršćanskog trgovca, sagne glavu i reče, da prihvaća zalog. Odvede Fabia u svoju kuću i dade mu ondje pet stotina teških dukata.

»Ovo je Tvoj novac na jednu godinu. Ne vratiš li za godinu dana taj novac sa kamatima, koje propisuje mletački zakon i lombardijski trgovački običaj, onda možeš da zamisliš, Fabio Mutinelli, što ću da držim o kršćanskom trgovcu i njegovom zalogu.«

Fabio je, ne trošeći uzalud vrijeme, kupio brodove, natovariv ih solju i ostalom različitom robom, koju je s velikom dobiti prodao u gradovima Jadranskoga mora. A onda odjedri s novim tovarom u Carigrad, gdje je kupio sagove, mirisna ulja, paunovo perje, slonove kosti i ebainovinu, koju dade po svojim agentima na obalama Dalmacije zamijeniti za gradjevno drvo, što su mletački već ranije u nje ga kupili. Ovako je za šest mjeseci udeseterostručio svotu, koju bijaše pozajmio.

Ali kad se jednog dana zabavljao sa grčkim ženama u barci na Bosporu, pa se odviše udalji od kopna, uhvatiše ga gusari i odvedu kao zarobljenika u Egipat. Na svu sreću ostali su mu zlato i roba na sigurnu mjestu. Gusari ga prodaše

Cijonističke Organizacije i financiranje izgradnje i samo treba počekati, dok te ideje svladaju tromost »srednjolinijaša«, pa će se jasno pokazati, koliko li je pozitivno stvorila. A u nas, gdje je gotovo čitava omladina po svom naziranju vrlo blizu Hitahdut-partiji, bilansa je srazmjerno još pozitivnija. A bit će zacijelo i bolja, kad se dokonča ovaj proces, koji je započeo; kad se ujedine starija omladina i mlađi cijoniste u Hitahdut-partiji, koja će imati dosta posla, da brani čistoću cijonističkih načela i cijonističkoga rada i u samoj organizaciji i u Bogoštovnim Općinama, u radu za Palestinu i u obnovi galuta.

Cvi Rothmüller.

Imigracioni problem

Kao što je poznato, porasla je u zadnjoj godini imigracija u Palestinu i dovela je ljude u zemlju, koji predstavljaju sasvim novi tip. To je tip molagradjana, koji su većinom došli iz Poljske. Cijonistički aparat bio je već 4 godine udešen na useljivanje halucim, mladih ljudi, koji su već organizovani u grupama s većom ili manjom jasnom spoznajom svojih zadaća, došli u zemlju kao pioniri. Nova imigracija ima sasvim novo naliježe. To su obitelji, koje su došle u zemlju, a razlozi su većinom ekonomske naravi. Oni nemaju svijesnu cijonističku ideologiju, niti unutarnje kakove organizacije i stoga ih se teže dirigira i savjetuje nego halucim.

Poznato je, da je imigracija ovih elemenata izazvala u židovskom novinstvu živahnu debatu, u kojoj su izražene bojazni, da zemlja ne će moći da zadrži ove elemente, jer su industrija i trgovina premalo razvijene, a da mogu primiti toliko gradskog pu-

čanstva, koji nisu radnici u običnom smislu riječi, već malogradjani. Egzekutivi se naročito spočitavalo, da je partaična, da radnicima i halucim suviše dolazi u susret, dok se drugim useljenicima premalo bavi. Sad je član palestinske Egzekutive precizirao stajalište Egzekutive u pitanju imigracije.

Van Vriesland izjavio je prije svega, da će Egzekutiva promijeniti svoj imigracioni program i prilagoditi ga novoj imigracionoj struji. Novi useljenici ne trebaju imigracione logore kao halucim, već jeftine stanove. Imigrante svrstao je u četiri grupe i to: 1. useljenike sa vlastitim sredstvima, koji sami sebi mogu pomoći, 2. obrtnici i stručnjaci, koji imaju imetak od 500 do 800 funti, koji trebaju savjeta, za koje treba naći kompanjona, mogućnost da urede svoja poduzeća i t. d., 3. stručnjaci s malim imetkom od 100 do 200 funti, koji traže pomoći od Egzekutive, 4. ljudi bez strukovne naobrazbe i bez imetka, ili nedovoljnim imetkom da sebi osnuju egzistenciju. Od tih useljenika ima se jedan dio smjestiti u poljoprivredi i Keren Kajemel Lejisrael zaključio je, da će 30 posto od novo kupljenoga zemljišta dati za kolonizaciju ovih ljudi. Ima da se stvori centralni uređ, koji će biti na pomoći ovim ljudima i zborom i tvorcem. Nadalje se mora misliti i na one gradove koji danas imaju malo židovsko pučanstvo kao Ako, Gaza i t. d.

Van Vriesland traži, da se pred uredu za posredovanje rada, što ga uzdržava radnička organizacija, stvori novi uređ za posredovanje rada za srednji stalež. Za useljenike 3. grupe treba stvoriti zajednički konstruktivnog karaktera. Cijonistička Egzekutiva želi da u tu svrhu stavi iz budžeta za trgovinu i obrt jednu svoju na raspolaganje. Sve informaci-

je za useljenike moraju ostati koncentrirane u rukama cijonističke Egzekutive.

Van Vriesland se nada, da će ova promjena udovoljiti novim potrebama imigracije.

Iz židovskog i cijonističkog svijeta

Pokušaj atentata na prof. Einsteina. Ruskinja Eugenia Dickson, koja je pred sedam nedjelja u Parizu pokušala da izvede atentat na Krassina, javljala je prof. Einsteinu u nekoliko prijetećih pisama da će na nj izvesti atentat. Prof. Einstein nije se mnogo brinuo za ta pisma, jer je dosada primio mnogo takovih dopisa. Uveče 30. januara došla je Eugenia Dickson u stan prof. Einsteina pa je pokušala da silom prodre u prostorije, u kojima on boravi i da izvede svoj naum. Kad su je htjeli da zadrže i predadu policiji, uspelo joj je da pobjegne.

31. januara o podne uspelo je berlinskoj kriminalnoj policiji, da uhvati tu ruskinju. Vjerojatno je, da se ovdje radi o duševno bolesnoj ženi, koja govori da je anarhistkinja. Dosada se nijesu mogle da utvrde ni njezine personalije, a isto se tako ne zna gdje u Berlinu stanuje i kada je onamo došla.

Agudas Jisroel...

Memorandum Agude Saveza Naroda u stvari jevrejskih općina u Palestini. Sekretarijat Saveza Naroda obavijestio je Jerusolimsku Agudu, da će se na jednoj od skrih sjednica Saveza Naroda slaviti na dnevni red i spomenuti memorandum Agude.

Rad u Palestini. Svjetska palestinska centrala Agude u Frankfurtu na Majni pregovara u stvari kupnje 10.000 dunuma zemljišta u Palestini. Daskora će se po svo-

kao roba nekom Saracenu, koji mu stavi lance na noge i dade da mu obradjuje žito, koje je u tom kraju veoma lijepo. Fabio nudjaše svom gospodaru veliku otkupninu, ali je kći Saracena, koja ga bijaše ljubila i htjela, da ispunji želje, što su je obzirom na nj bile snašle, savjetovala svom ocu, da ga ni uz koju cijenu ne pušti. Upućen na svoju vlastitu pomoć, izbrusi orudjem, što mu dadoše za rad na polju, svoje lance i pobjegne, dodje do Nila i baci se u neku barku. Tako stigne Fabio do blizog mora, pa ga umorna i polumrtva od višednevnog lutanja, žeđje i gladi primi neka španjolska ladja, koja je plovila u Genovu. Ali nakon osamodnevnog vožnje iznenadi bura ovu ladju i baci je na obalu Dalmacije. Tek što bi zamalo pristala uz obalu, baci je bura o klisuru. Čitava se posada utopila, tek se je Fabio, držeći se pomoću krletke za perad nad vodom, nekako teškom mukom domogao kopna. Na obali klone i sruši se gotovo mrtav na tle, gdje ga nadje neka mlada i lijepa udovica imenom Loreta, koja stanovaše na obali. Ova gospodja dade, da ga odnesu u njenu kuću i da ga smjeste u njevoj sobi, a tu ga je velikim marom njegovala.

Kad se je probudio, udisao je miris ruža i mirta i vidio kroz prozor vrt, koji je, spuštajući se poput širokih stuba vodio sve do mora. Do uzglavlja njegova kreveta stajaše Loreta svirajući ljupko na svojoj violi.

Fabio joj od hvale i ushićenja tisuću puta poljubi ruku. Zahvali joj i reče, da ga ne čini toliko srećnim sam spas, koliko ga raduje i usrećuje to, što za svoj spas treba da hvali ovako lijepom stvoru.

Ustao je i prošetao s njom u vrtu. Kad sjedoše na klupu ispod grma mrčikina, povuče Loreta k sebi i iskaže joj svoju zahvalnost mnogim nježnostima.

Nadje, da je ona sklona njegovim osjećajima, pa ostade ushićen uz nju nekoliko sati; a onda se zabrine i zapita svoju kućedomaćicu koji je mjesec i koji je dan.

Kad mu je kazala odgovor na to pitanje, počne da uzdiše i da se tuži, jer je preostalo samo dvadest i četiri sata do dana, kad će se ispuniti godina dana, otkako je primio pet stotina dukata od Židova Eleazara. Bila mu je nesnosna pomisao, da ne će moći izvršiti svoje obećanje i da će svoj zalog izvrći grdnji obrezana stvora. Kad ga Loreta upita koji je razlog njegove zabrinutosti, odgovori joj sve, kako se je zbilo. Budući da ona bijaše veoma pohožna, pa je s mnogo predanja volila i poštivala svetu djevicu, dijelila je s njime njegovu bol. Nije bilo teško, da se nabavi tih pet stotina dukata. U susjednom gradu bijaše bankar, koji je za vrijeme od šest mjeseci ovaj iznos čuvao za Fabija. Ali je bilo nemoguće, da se nemirnim morem i už loš vjetar za dvadeset i četiri sata stigne u Mletke.

»Skupimo ponajprije novac«, reče Fabio. A kad mu gospodar njegove doma-

ćice donese taj novac, dade plemeniti trgovac, da mu primaknu jednu barku posvema do obale; stavi u nju vrećice s dukatima, a onda uzme iz oratorija gospodje Lorete častan kip bogorodice s Hristom, izrezan iz cedrovine. Polegne kip do kormila u barku i reče:

»Ti si mi zalogom, sveta djevice! Židov Eleazar mora sutra do dobiće svoj novac. Radi se o mojoj i Tvojjoj časti i o dobru glasu Tvoga sina, sveta djevice! Ono, što ne može da izvede smrtni grješnik poput mene, izvršit ćeš Ti, čista zvijezdo morska, Ti, koje su prsa hranila onoga, što je hodao površinom vode. Odnesi ovaj novac Židovu Eleazaru u mletački geto, da ne reče obrezani, da si Ti loš zalog.«

A kad zatjera barku u struju, skine šešir i reče tiho:

»Da si mi zdravo, sveta djevice!«

Barka otplovi na daleku pučinu. Fabio i Loreta nastojaše dugo da je vide. Spustila se noć. Snop se svijetla razlije mirnim morem.

Kad je drugog dana Eleazar otvorio svoja vrata, opazi u uskom kanalu geta barku, natovarenu vrećicama, a iz nje se dizao maleni kip crna drveta, što se svijetlilo na jutarnjem suncu. Barka se zaustavi pred kućom, na kojoj bijaše sedmerokraki svijećnjak. Židov spazi djevicu Mariju s malenim krstom, zalog kršćanskoga trgovca.

prilici je kupnja perfekuirati. Detaljni uvjeti te kupnje objavit će se u skoro vrijeme. Ista frankfurtska centrala javlja, da je osnovano građevno društvo, koje će u Palestini graditi kuće od drva, kamena i od drugog materijala, a na temelju privrednog trgovačkog principa. Društvo će najprije urediti svoje ured u Frankfurtu, Beču i Varšavi.

Palestinska konferenca. Svjetska palestinska centrala Agude sazvala je za 15. i 16. februara Palestinsku konferencu. Konferenca će se održati u Frankfurtu, a za koji dan će se razaslati programi i naročiti pozivi.

Monsignore Barlassina. ITA javlja neprovjerenu vijest, da je vatikan odbio molbu latinskog patrijarhe u Jerusolimu, monsignora Luigi Barlassina, da u evropskim zemljama održi red predavanja o cionističkoj djelatnosti u Palestini. — Vatikanski dopisnik lista »Resto del Carlino« javlja, da su neispravne vijesti, koje govore o tom, da je monsignore Barlassina opozvan sa mjesta latinskog patrijarhe u Jerusolimu. Imenovanje britanca biskupa Keana, za pomoćnog patrijarhu svjedoči, da vatikan želi, da mirnim i dobrim načinom raspravlja u stvari engleskog palestinskog mandata. Vatikan drži, da je ova pozicija mgr-a Keana veoma vrijedna za razvitak prijateljskog sporazumijevanja između katolicizma i engleskog mandata u pravnim pitanjima katoličke crkve u Palestini i pitanjima svetih mjesta.

Nestašica rada u Židova Poljske. Nestašica se rada u židovskih radnika i namještenika u Poljskoj u zadnjim tjednima veoma povećala. Dnevno se zatvaraju na neodređeno vrijeme veće radnje, a u mnogima se obavljaju redukcije radnika. Bljeda između radničkog klasom Poljske je velika.

Sanacija Poljske troškom Židova. Na posljednjoj sjednici budžetne komisije poljskog sejma, kojoj je prisustvovao ministar predsjednik Grabski, držao je židovski poslanik Višlicki govor o sistemu financijske sanacije Poljske. Na temelju brojaka i dokumenata dokazao je, da je čitava akcija za sanaciju Poljske bila tako zamišljena, te bi židovski srednji stalež i židovska trgovina morali sami da snose sve troškove te sanacije. Time se postizava tek to, da židovski elemenat posvećma strada, a tako se ugrožava čitava akcija za sanaciju.

Profesor Ornstein pozvan u Göttingen. Javlja se iz Haga, da je nekadašnji predsjednik nizozem. cionist. saveza, prof. L. S. Ornstein, primio poziv, da predaje na sveučilištu u Göttingenu o svojim istraživanjima na području spektralnih intenziteta. Istraživanja prof. Ornsteina uvelike su privukla na se pozornost svih fizičara.

Prof. Ornstein izdao je i u skriptama jerusolimskog sveučilišta omanje radove o spektralnim intenzitetima.

40. obljetnica smrti Pereca Smolenski. 21. se februara navršuje 40 godina, što je umro Perek Smolenski, pobornik židovskog renesansnog pokreta. Cionistička irakcija u vijeću bečke izraelske bogoštovne općine predložila je u plenarnoj sjednici, da se u općinskoj biblioteci uredi »Soba Pereca Smolenski«. Poznato je, da je Smolenski živio nekoliko godina u Beču i ondje izdavao svoj časopis »Hašahar« (»Zora«). — Jedna grupa hebrejskih književnika sprema da k 40. obljetnici njegove smrti izda naročitu spomenicu.

Sokolov ponovno kod Duke. Predsjednik Egzekutive, gosp. Nahum Sokolov, posjetio je 25. januara, za svog drugog boravka u Bukarestu, rumunjskog ministra za vanjske poslove, pa je s njim dulje vremena razgovarao o cionizmu i općem političkom položaju Židova u Rumunjskoj. Rezultat je tog razgovora odluka rumunjske vlade, kojom priznaje legalnost sabiranja za palestinsku izgradnju. Lokalnim će se oblastima izdati upute, da moralno pomažu židovski rad za Palestinu.

Sokolov o zabrani njegovih predavanja u Sedmogradskoj. Saradniku bečkog »Morgenzeitung-a« rekao je Sokolov u toj stvari, da su vijesti o zabrani bile krive (Vijesti koje smo u posljednjem broju donijeli objavio je Madjarski Telegrafski Dopisni ured.) Sav se je predviđeni program mogao da izvrši, tek se nije mogla da održi velika skupština u Temešvaru, a zbog toga, što je prekasno stigao brzojav vlade, kojim se miting dopušta. U Kluju i Velikom Varadinu uspjela je velika cionistička akcija unatoč toga, što je u cijeloj Transilvaniji proglašeno iznimno stanje.

Cionističko zastupstvo kod Saveza Naroda. Dr. Viktor Jacobson, designirani upravitelj cionističkog biroa, koji se ima urediti u Genfu odlazi ovih dana iz Berlina i seli u Paris. On će izmjenično boraviti u Parizu i Genfu, pa će obdržavati vezu između cionističkog pokreta i Saveza Naroda a i drugih internacionálnih faktora.

Dr. Jacobsohn bio je nekoć član druge ruske dume i morao je nakon njenog raspusta iz političkih razloga poći u egzil. Od toga vremena sudjeluje veoma aktivno u cionističkom pokretu, bio je mnogo godina članom uže egzekutive i zastupao je cij. pokret kod nekadašnje sultanske vlade u Carigradu, a kasnije i na drugim nekim važnim mjestima.

Za povratak Židova u Aziju. U Sangaju stvorio neki Kinezi, Japanci, Perzijci, Kindi i Muslimani procionističko društvo, kojem je osnovna ideja, da se Židove vrati u Aziju, da kao azijatski narod među ostalim azijatskim narodima izgradi svoju staru domaju u Aziji. Društvo se sprema, da uredi svoje podružne organizacije u čitavoj Aziji. Delegat Keren Hajesoda za Daleki Istok, dr. Ariel Bension, koji je i sam orijentalni Židov, posvetio se je i zadaci, da duhovne zastupnike azijskih naroda zainteresuje za cionizam.

Poljski hasidi osnivaju koloniju u Erec Jisraelu. U Poljskoj je među hasidima počeo pokret, koji hoće, da se hasidi naseljuju kao seljaci u Palestini. Zastupnici hasida zamolili su nedavno glavni ured Keren Kajemeta u Jerusolimu, da im spremi i odredi potrebno zemljište. Ovdje se u glaynom radi o ljudima, što imaju porodicu pa raspolažu nekim novcem i hoće da sav svoj imetak presele u Erec Jisrael. Ovim pokretom vlada kao i u pokretu mladih baluca želja, da potpunoma promijene način života, da grad zamijene selom i da se vrate k zemlji. Neki će od tih hasida doskora stići u Palestinu, da pripreme useljenje njihovih porodica.

Direktorij KKL je zaključio, da kupi 5000 dunama zemlje pa da na njoj naseli 50 hasidskih porodica. Ovu će kupnju KKL moći zbog toga da izvrši, što mu svaka od tih 50 porodica daje L 100 — ukupno dakle L 5000. — da se time isplati kapara za zemljište.

Grupa daje ovaj iznos kao zajam, koji će iza dvije godine vratiti KKL naseljenicima u tu svrhu, da se iznos od 5000 funti upotrebi u njihovim naseljima za neke potrebne investicije.

Nova forma darovanja za Keren Kajemet. Najnoviji način, da se uvećaju primici Keren Kajemeta, jest samooporezovanje, koje je uvela bečka podružnica društva Palestine Land Development Company za svaku prodaju zemljišta. Prema tome se svaki kupac obvezuje, da neki procenat od iznosa, za koji kupuje privatno zemljište, daje za nacionalne zemljišne kupnje Keren Kajemeta. Imajući na um, da će i druga privatna poduzeća, koja se bave kupnjom i prodajom zemljišta stvoriti ovakovu odluku, da se od svakog dijela zemljišta, koje privatnici kupuju, daje neki ekvivalent za otkup nacionalnog tla.

Zeleni šekel. Šekel narodno-socialističke cionističke partije Hitahdut dobiva se kod Hapoel-Hacaira, Zagreb, Jurišićeva ul. 28. p. A. Hans Hochsinger.

Iz Palestine

Dinar i šekel, imena nove palestinske valute. Poznato je, da u Palestini hoće da uvedu zasebnu palestinsku valutu! Da se uzmogne odrediti što dostojnije i prikladnije ime toga novog novca, sastavila je palestinska vlada dvije komisije: jednoj je komisiji zadala zadaću da nadje jevrejska imena, a drugoj arapska. Jevrejsku komisiju čine kulturni historik dr. J. Klausner, prof. Klein i upravitelj jerusolimskog odjeljenja društva Anglo-Palentine Company g. Gordon. Obim komisijama predsjedava general Storrs. Na zajedničkoj sjednici obiju komisija zaključeno je, da se novčana jedinica, koja će po svojoj vrijednosti biti jednaka jednoj engleskoj funti, nazivlje i arapski i jevrejski dinarom. Desetina toga dinara zvali će se jevrejski šekel a arapski miskal. Osim toga uvesti će se eventualno i polušekel (jevrej. haciškel), koji bi dakle imao vrijednost jednog šilinga, jer je šiling dvadesetina funte. Četvrt šekela zvali će se jevrejski darkon. Jedna tisućina dinara, najmanja novčanica zvali će se jevrejski prufa, a arapski sela. Trgovački krugovi Palestine protive se uvodjenju tako visoke novčane jedinice, koja odgovara jednoj engleskoj funti, pa je trgovačka komora u Jafi upozorila vrhovnoga komesara, da privredni krugovi žele, da se uvede nešto niža novčana jedinica.

Gradnja kooperativne stambene zgrade u Tel Avivu. Nastojanjem g. Eljahu Zev Levin-Epsteina ostvarit će se po svoj prilici njegova namisao o gradnji velike kooperativne stambene zgrade, koja bi bila zajedničko vlasništvo onih, koji će se u njoj nastaniti. U toj stvari održan je 17. januara dogovor svih interesenata. Izabran je financijski komite u koji udjoše rabin Berlin, Levin-Epstein i David Schapiro, pa će taj komite odmah povesti pregovore s općinskim poglavarstvom Tel-Aviva zbog kupnje potrebnog gradilišta. Zgrada, o kojoj je riječ imat će 50 stanova po tri sobe, a svaki će takav stan prema planu stajati otprilike L. 300. Svi članovi ove gradjevne kooperative moraju da isplate u gotovu L 100, a ostatak trebaju uz bankovnu garanciju da isplate u obrocima za vrijeme od nekoliko godina. Misao o ovakovoj zgradi nije nova. Takovih kuća imade u mnogim velikim gradovima. Gradnja zajedničkih kooperativnih stambenih zgrada znatno olakšava rješavanje prekarnog stambenog pitanja u Tel-Avivu.

Nova cesta u donjoj Galileji. Prema sporazumu između cionističke palestinske egzekutive i udruženja naseljenika u donjoj Galileji doskora će se početi da gradi česta između naseobina Jabnel i Bel Gan. Gradnja ceste stajat će L. 3000.

Upravitelj medicinskoga instituta u Palestini. Profesor Lazare Rosenthal, prijašnji direktor znamenitog Mečnikovog instituta u Moskvi i sadašnji asistent prof. Aleksandra Besredke, nasljednika Mečnikovog na pariskom Pasteurinstutu, u najskorije će vrijeme preuzeti vodstvo medicinskoga instituta u Jerusolimu.

Skori početak djelovanja osiguravajućeg društva »Ha-Sne«. Palestinska vlada dopustila je osiguravajućem društvu »Ha-Sne« da započne svojim djelovanjem, jer je udovoljila svim zahtjevima i plasirala 5000 svojih dionica. Konstitucionalna skupština »Ha-Sne-a« održat će se za koji dan u Tel Avivu.

Djelovanje Solel Bone-a. Izvještaj o djelovanju Solel Bone-a za šest mjeseci —

Prvi broj »La Revue Juive« veoma je dobro uređen te je urešen sa nekoliko slavnih svjetskih imena. Sadržaj prvoga broja sačinjavaju: Deklaracija — od Alberta Cohena; Pisanica — od Alberta Einsteina; i Memoriam — od Andre Spire-a; Izvor Jakoba — od Pierre Benoita.

Poslije se komentira Silbermann od Jacques de Lacretelle; Izvor Jakoba od Pierre Benoit, i Židovska povijest od Raymonda Geigera. Još se govori o jednom sastanku urednika sa Blascom Ibanezom; Na koncu kratka kronika o Savezu Naroda i Židovsko stanovište; prema savezu naroda, te nekoliko informacija o cionističkom pokretu i o Židovskoj štampi.

Direktor »La Revue Juive« Albert Cohen radio je neko vrijeme u Savezu Naroda kao pomoćnik Alberta Thomasa. Izdao je na francuskom jeziku zanimivo djelo: Projekcije ili Poslije ponoći u Ženevi. Albert Cohen ovako se izražava o misiji »La Revue Juive«:

Mi vjerujemo tvrdo u dolazak jednog Mesije, koji će biti vođa židovskoga naroda. Narod imade uvijek jednoga vođu. Po staroj tradiciji židovskog naroda Mesija će biti pravi vođa židovskog naroda.

Bez dvojbe približava se doba židovske renesance. Naši ocevi, koji su bili međa više Židovi nego li mi, vjerovali su u principu u logični humanitarizam. Francuska revolu-

cija otvorila je Geta i juridički je priznala sva prava Židovima. Međutim židovi i nadalje nijesu imali simpatija, nije ih se rado gledalo. Danas se snažno pridružuje židovski narod. Danas on ima veliku zadaću, da čuva čistu rasu. Dosada je to postigao teškom i krvnom disciplinom.

Zadaća »La Revue Juive« biti će da instruiira židove o židovima i da im razjasni, kako je dosada judaizam u Francuskoj bio povrh svega konfesionalan i filantropski. Izabrani narod ne smije da zaboravi svoju tragičnu prošlost, ne smije da se odrekne svoga cilja. Židovski narod treba upoznati sa njegovom vlastitom literaturom, koju je u Francuskoj počela objavljivati revija »Phalange« i »Mercure de France«.

Još je rekao Albert Cohen ove interesantne stvari:

Danas u času, kada se čitav svijet merkantilizira, židovi će poraditi svim svojim duševnim dezinteresiranim silama na polju ideala, budući da židovi imaju vjeru, vjera je židovska misija. Sada kada je dio židovskog naroda opet našao zemlju utočišta i kada ostavlja zemlje, gdje je privremeno boravio treba da čitav svijet bude poznat među sobom, ne samo da znaju, židovi za židove ili židovi za narode, nego i narodi za narode. Židov je izgubio osjećaj da je stranac, a primio je osjećaj čovjeka i liječnika naroda

te će židovi upravljati riječi mudrosli na pokvareni svijet.

Najuzvišenija krepost kod židova jest što on želi da služi slobodi! Ne idealnoj slobodi, kojom se kite neki, nego realnoj slobodi, koju židov ljubi propovijedajući uvijek konstantnu vrijednost ljudskog duha i koju postojano čuva. Čini se da židov radi toga živi, da ne dopusti ugušiti slobodu. On brani i brani slobodu onom patetičnom mirnoćom, onom mučeničkom jasnoćom, kako je to činio Ezekiel i Spinoza. Danas židov još cirkulira na tržištu bespravnog roblja.

U ostalom još ćete čuti naše riječi. Židovi će raditi otvoreno. Naši mudraci Freud i Einstein govorili će u »La Revue Juive«, a ne na misterioznim skupštinama.

Ja sam sretan i ponosan, kada mogu reći da će za dva mjeseca biti otvoreno židovsko sveučilište u Jeruzalemu, gdje će predavati neki od naših saradnika. Hebrejska tvrdjava u Palestini, u zemlji, gdje su naši predci čuli Boga bije u diagonalama prema tri kontinenta. — Ona će sutra biti vez između zapadne i istočne civilizacije, raskršće dviju životnih koncepcija, što se plode i što će proizvesti možda novo čovječanstvo.

Na Židovskom sveučilištu u Palestini predavao će stalno Einstein.

(Casopis se naručuje: La Revue Juive, Alb. Cohen, Paris, 3, Rue de Grenelle 6°. — Napomena ured. »Z.«.)

NATJEČAJ.

U izraelitičkoj aškenaskoj bogostovnoj općini **Banja Luka** ima se od 1. maja 1925. popuniti mjesto

kantora

koji je uz to Šohet i Bodek, Bal-Kore, eventualno i Mohel, te koji mora podučavati vjeronauk na osnovnim i srednjim školama.

Natjecatelj mora znati srpsko-hrvatski jezik. Traži se mladja sila. Plaća po pogodbi.

Ponude sa prepisom svjedodžaba i naznakom obiteljskog staleža imadu se do 15. marta 1925. upraviti na potpisanog predsjednika.

Putni troškovi naknadjuju se samo onom, koji bude pozvan.

Banja Luka, 26. januara 1925.

Moritz Grünwald.

STAKLANA

BRAČA GROSS

ILICA 84. ZAGREB Telefon 12-27.

Veletrgovina stakla porculana i kuhinjskog pribora.

Najjeftinije vrelo za nabavu:

Svih vrsti stakla
Porculana
Svjetiljaka
Ogledala
Okvira
Staklenih ploča
Raznog kuhinjskog pribora

NA MALO I VELIKO

Najveći izbor letvica za okvire.

Vlastita radiona okvira za slike i ogledala.

Prva hrvatska veletrgovina željeza i
željezne robe

Ferdo Hirschl k. l.

Jelačićev trg 13 ZAGREB Telefon br. 279

Poslovalica: Petrinjska ulica broj 4

Preporuča svoje bogato skladište željezne robe, posudja, gospodarskih strojeva, kućnih uređaja, te sve vrste građevnih potrebitina. **Solidna roba, brza posluga, cijene umjerane.**

VREĆE

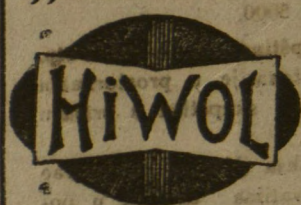
iz jute, tekstilna i papira nove i upotrebljene u svim dimenzijama za brašno, posije, ugaj i t. d., dobija se najjeftinije kod tvrtke

SCHOTTEN I DRUG

Urbanova 13 ZAGREB telefon 11-83

Kupujemo sve vrste upotrebljenih vreća uz najveću dnevnu cijenu
Zavod za posredovanje nesposobnih pojilava

„MIRIS“

tvornica običnog i
toaletnog sapuna
Bjelovar

Nosite radi njihovih mnogih prednosti

Krućuk pete i potplate.

Restauracija „KARMEL“

u prostoriama najljepše restauracije Anđelke Petrinjska ulica 26.

Solidna i brza podvorba, vaza svježih i dobrih kuhinja.

Abonenti dobivaju popust.

Za običnu posjetu molit

Restauracija „KARMEL“

„MACHER“

Agentura za prodaju kuća i zemljišta.

Berislavićeva 4. ZAGREB - Telefon 16-67.

Industrijalci, Banke-Bankari, Dioničarska društva, Amerikanci, advokati, lekari, senzali, trgovci, veliki i mali posjednici najprije, najlakše, najbrže, najjeftinije, najuspješnije možete kupiti-prodati kuće, vile, vinograde, gradilišta zemljišta, veleposjede, ako se obratite na opšte sa svog dobrog glasa poznatu koncesioniranu i sudbeno protokoliranu tvrtku „MACHER“

PAMUK

sve vrsti i
u svim brojevima

Žuti — bijeli — farbani

A. ROMANO

ZAGREB,

Boškovićeva ulica broj 15

Brzjavci: DIANA Telefon broj 23-66

MOLINO

žutica platno

šifoni

vata (za poplune)